

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดเนื้อ
- 1.1.2 เพื่อศึกษาการจัดการฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดเนื้อ
- 1.1.3 เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดเนื้อ
- 1.1.4 เพื่อศึกษาความพร้อมของเกษตรกรในการเลี้ยงเป็ดแบบมีสัญญาผูกพัน
- 1.1.5 เพื่อศึกษาศักยภาพในการเลี้ยงเป็ดตามระบบมาตรฐานฟาร์มเป็ดเนื้อของเกษตรกร
- 1.1.6 เพื่อศึกษาปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดเนื้อ

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดเนื้อเพื่อการค้า เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดเนื้อที่มีศักยภาพการเลี้ยงมากกว่า 2000 ตัวต่อรุ่น จำนวน 112 ฟาร์ม เนื่องจากมีจำนวนน้อย จึงเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนาใช้บรรยายลักษณะของข้อมูล เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

1.3 ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอเป็นภาพรวมและข้อสรุปผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ตามลำดับดังนี้

1.3.1 สภาพพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ด

เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดเนื้อในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่สมรสแล้ว มีอายุเฉลี่ย 49.94 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.57 คน มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.57 คน ซึ่งคนในครัวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่

เกษตรกรบางรายมีรายได้ภาคการเกษตรนอกเหนือจากการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การทำนา ทำสวน ทำไร่ รายได้รวมภาคการเกษตร (ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์และอื่นๆ) เฉลี่ย 98,701.43 บาทต่อปี ซึ่งรายได้ภาคการเกษตรหลักมาจากการเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรบางส่วนมีรายได้นอกภาคการเกษตร เช่น รับจ้าง ราชการ ค้าขาย โดยค่าเฉลี่ยรายได้รวมนอกภาคเกษตรเฉพาะผู้ที่มีรายได้นอกภาคเกษตร เท่ากับ 67,247.37 บาทต่อปี ทั้งนี้ รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน เฉลี่ย 165,948.8 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร เฉลี่ย 45120.95 บาทต่อปี

เกษตรกรส่วนใหญ่มีภาวะหนี้สินกับ ธ.ก.ส. หรือสถาบันทางการเงิน ภาวะหนี้สินรวมเฉลี่ยของครัวเรือน 154568.63 บาท เกษตรกรร้อยละ 100 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของพื้นที่ที่เป็นกรรมสิทธิ์ 14.35 ไร่ นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใดๆ

1.3.2 สภาพการผลิตเปิดเนื้อของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า ฟาร์มเลี้ยงเปิดเนื้อของเกษตรกร มีขนาดฟาร์มเฉลี่ย 8.24 ไร่ จำนวนโรงเรือนเฉลี่ย 1.56 โรงเรือน ลักษณะโรงเรือนทั้งหมดเป็นโรงเรือนแบบปิด และมีจำนวนการเลี้ยงเฉลี่ย 3964.83 ตัว

เกษตรกรผู้เลี้ยงเปิดเนื้อมีประสิทธิภาพในการเลี้ยงโดยเฉลี่ย 14.90 ปี จำนวนแรงงานภายในฟาร์มเฉลี่ย 2.18 คน ฟาร์มเลี้ยงเปิดเนื้อส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงแบบอิสระ โดยมีระยะเวลาเลี้ยงเฉลี่ย 46.79 วัน พักล่าในแต่ละรอบการเลี้ยงเฉลี่ย 27.79 วัน ใช้เกลบเป็นวัสดุรองพื้น และส่วนใหญ่ใช้น้ำบาดาล นอกจากนี้ยังพบว่าอาหารและลูกเปิดเนื้อส่วนใหญ่ได้มาจากการติดต่อซื้อเองจากผู้จำหน่าย

1.3.3 ต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยงเปิดเนื้อ

เกษตรกรผู้เลี้ยงเปิดเนื้อทุกรายมีต้นทุนในการเลี้ยง ซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายด้านโครงสร้างและค่าใช้จ่ายในโรงเรือน บางรายที่มีต้นทุนในการซื้อที่ดินร่วมด้วย ทั้งนี้ต้นทุนปัจจัยการเลี้ยงโดยเฉลี่ยต่อ 1 รอบการเลี้ยงของเกษตรกรทั้งหมด เท่ากับ 179768.44 บาท ผลตอบแทนในการเลี้ยงเฉลี่ยต่อ 1 รอบการเลี้ยงเท่ากับ 91,500.50 บาท

เกษตรกรร้อยละ 89.29 มีการก่อสร้างโรงเรือนขึ้นมาใหม่ และส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินจากหน่วยงานหรือสถาบันทางการเงิน รายได้จากการเลี้ยงภายหลังจากหักต้นทุนแล้วพบว่าร้อยละ 87.7 ได้กำไร มีเกษตรกรบางรายประสบปัญหาขาดทุน หรือรายได้ไม่แน่นอน

1.3.4 ศักยภาพในการเลี้ยงเปิดตามระบบมาตรฐานฟาร์มเปิดเนื้อของเกษตรกร

1) องค์ประกอบของฟาร์ม

ทำเลที่ตั้งของฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดอยู่ในบริเวณที่มี การคมนาคมสะดวก สามารถควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรค อยู่ในทำเลที่มีแหล่งน้ำ สะอาดเพียงพอต่อการบริโภค เป็นบริเวณที่ไม่มีน้ำท่วมขัง เป็นบริเวณที่โปร่ง อากาศสามารถถ่ายเท ได้ดี ตามข้อกำหนดของมาตรฐานฟาร์ม สำหรับที่ตั้งของฟาร์มอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน โรงฆ่าสัตว์ ตลาดนัดค้าสัตว์ พบว่าฟาร์มของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 83.1 เป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐาน ฟาร์มเลี้ยงเปิด

ลักษณะของฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีเนื้อที่ที่เหมาะสม กับขนาดของฟาร์ม มีการจัดแบ่งพื้นที่ฟาร์มเป็นสัดส่วนชัดเจนและเหมาะสม ฟาร์มเกษตรกรเกือบ ทั้งหมดร้อยละ 91.5 มีถนนภายในฟาร์มที่ใช้วัสดุคงทน มีความกว้างเหมาะสม และครึ่งหนึ่งมีรั้ว ป้องกันสัตว์ชนิดอื่นเข้า-ออกบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ได้ บ้านพักอาศัยและอาคารสำนักงานมีรั้วกั้น แยกจากบริเวณเลี้ยงสัตว์อย่างชัดเจน

ลักษณะของโรงเรือน พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีขนาดของโรงเรือน เหมาะสมกับจำนวนเปิด โรงเรือนมีโครงสร้างและส่วนประกอบที่แข็งแรง สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ไม่เป็นอันตรายต่อคนและสัตว์

2) การจัดการฟาร์ม

การจัดการโรงเรือน พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีโรงเรือนและ อุปกรณ์ให้อาหารที่สะอาดและแห้ง มีส่วนการผลิตแยกกันอย่างชัดเจน มีระยะพักโรงเรือน 5-7 วัน ก่อนนำเปิดชุดใหม่เข้ามาเลี้ยง มีการฆ่าเชื้ออุปกรณ์และโรงเรือนด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค มีระบบ ระบายอากาศที่ดี และฟาร์มของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.1 มีการดูแล ซ่อมบำรุงโรงเรือนและ อุปกรณ์ให้ใช้งานได้ดี

การจัดการด้านบุคลากร พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีจำนวน แร่งงานเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนสัตว์เลี้ยง และมีสัตวแพทย์ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพ สัตว์ภายในฟาร์ม

คู่มือการจัดการฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีคู่มือการจัดการ ฟาร์ม คู่มือการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ และพบว่าไม่มีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการ ฯ ที่มีคู่มือ การจัดการด้านสุขาภิบาล และสิ่งแวดล้อม

ระบบบันทึกข้อมูล พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีการจดบันทึกการเตรียมโรงเรือน บันทึกการให้อาหาร บันทึกข้อมูลการจัดการการผลิต และพบว่าไม่มีฟาร์มของเกษตรกร ที่มีบันทึกข้อมูลการบริหารฟาร์ม

การจัดการด้านอาหารสัตว์และน้ำ พบว่าฟาร์มของเกษตรกรใช้อาหารสัตว์ที่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ใช้ภาชนะบรรจุสะอาดแห้ง ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุดิบพืช ใช้อาหารที่เหมาะสม สอดคล้องกับช่วงอายุและชนิดของเป็ด ไม่ใส่สารต้องห้ามตามกฎหมายผสมในน้ำ มีการเก็บอาหารสัตว์แยกเป็นสัดส่วนและมิดชิด และมีฟาร์มของเกษตรกรส่วนน้อยเพียงร้อยละ 30.5 ที่มีอุปกรณ์สำหรับผสมยาละลายน้ำให้เป็ดกินเมื่อจำเป็น

3) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

การป้องกันและควบคุม

การทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า-ออกฟาร์ม พบว่าฟาร์มเกษตรกรเพียงรายเดียวที่มีบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค พาหนะทุกชนิดที่เข้า-ออกฟาร์ม และมากกว่าครึ่งหนึ่งมีห้องอาบน้ำและฆ่าเชื้อโรคบุคคลที่เข้าฟาร์ม

การป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อจำนวนเหมาะสมกับขนาดของฟาร์มและใช้งานได้ดี

การสร้างภูมิคุ้มกันโรค พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีการทำวัคซีนป้องกันโรคสุกรทุกตัวในฟาร์มตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ประจำฟาร์ม

การควบคุมโรค พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีการแยกสุกรป่วยออกจากฝูง ฟาร์มเกษตรกรส่วนน้อยมีบริเวณเฉพาะสำหรับทำลายซากสุกรที่ตาย และพบว่าไม่มีฟาร์ม ที่มีการตรวจวินิจฉัยโรคสุกรที่ป่วยหรือตายโดยสัตวแพทย์

การบำบัดโรค พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ควบคุมการประกอบการบำบัดโรคสัตว์ และปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้ยาสำหรับสัตว์

4) การจัดการสิ่งแวดล้อม

การบำบัดหรือกำจัดของเสีย พบว่าฟาร์มของเกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งมีระบบกำจัดหรือบำบัดของเสียที่เหมาะสม

1.3.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเลี้ยงเป็ดเนื้อ

จากการศึกษาพบว่า ภาพรวมของปัญหาของเกษตรกรในการเลี้ยงเป็ดเนื้ออยู่ในระดับปานกลาง 6 ประเด็น เรียงตามลำดับ ได้แก่ คุณภาพของลูกเป็ด อาหารสำหรับเลี้ยงเป็ดที่ตั้งและปัจจัยด้านโรงเรือน แหล่งเงินทุน ระบบสาธารณสุขโลก ความรู้ในการเลี้ยงเป็ดเนื้อ และระดับ

น้อย 4 ประเด็น เรียงตามลำดับ ได้แก่ ต้นทุนและผลตอบแทน การตลาดและราคาซื้อขายเปิดสดใน
ท้องตลาด การเกิดโรค และ โรคระบาด และการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและ เศรษฐกิจของเกษตรกร ศักยภาพการเลี้ยง
เปิดตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร และการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร
มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงเปิด

เกษตรกรเลี้ยงเปิดเนื้อในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่
สมรสแล้ว มีอายุเฉลี่ย 49.94 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย
3.57 คน มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.57 คน ซึ่งคนในครัวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่

เกษตรกรบางรายมีรายได้ภาคการเกษตรนอกเหนือจากการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การทำนา
ทำสวน ทำไร่ รายได้รวมภาคการเกษตร (ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์และอื่นๆ) เฉลี่ย 98,701.43 บาท
ต่อปี ซึ่งรายได้ภาคการเกษตรหลักมาจากการเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรบางส่วนมีรายได้นอกภาค
การเกษตร เช่น รับจ้าง ราชการ ค้าขาย โดยค่าเฉลี่ยรายได้รวมนอกภาคเกษตรเฉพาะผู้ที่มีรายได้
นอกภาคเกษตร เท่ากับ 67,247.37 บาทต่อปี ทั้งนี้ รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน เฉลี่ย 165,948.8 บาท
ต่อปี และค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร เฉลี่ย 45,120.95 บาทต่อปี

เกษตรกรส่วนใหญ่มีภาวะหนี้สินกับ ธ.ก.ส. หรือสถาบันทางการเงิน ภาวะหนี้สิน
รวมเฉลี่ยของครัวเรือน 154,568.63 บาท เกษตรกรร้อยละ 100 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ ซึ่งมี
ค่าเฉลี่ยของพื้นที่ที่เป็นกรรมสิทธิ์ 14.35 ไร่ นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่ง
ทางสังคม และไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใดๆ

2.2 สภาพการผลิตเปิดเนื้อของเกษตรกร ฟาร์มเลี้ยงเปิดเนื้อของเกษตรกร มีขนาด
ฟาร์มเฉลี่ย 8.24 ไร่ จำนวนโรงเรือนเฉลี่ย 1.56 โรงเรือน ลักษณะโรงเรือนทั้งหมดเป็นโรงเรือน
แบบปิด และมีจำนวนการเลี้ยงเฉลี่ย 3964.83 ตัว

เกษตรกรผู้เลี้ยงเปิดเนื้อที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโดยเฉลี่ย 14.90 ปี จำนวน
แรงงานภายในฟาร์มเฉลี่ย 2.18 คน ฟาร์มเลี้ยงเปิดเนื้อส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงแบบอิสระ โดยมีระยะ
การเลี้ยงเฉลี่ย 46.79 วัน พักเล้าในแต่ละรอบการเลี้ยงเฉลี่ย 27.79 วัน ใช้เกลบเป็นวัสดุรองพื้น
และส่วนใหญ่ใช้น้ำบาดาล นอกจากนี้ยังพบว่าอาหารและลูกเปิดส่วนใหญ่ได้มาจากการติดต่อซื้อ
เองจากผู้จำหน่าย

2.3 ศักยภาพการเลี้ยงเปิดตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร

กรมปศุสัตว์ (2542:20-29) ได้กำหนดมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงเปิดเพื่อให้ฟาร์มที่ต้องการขึ้นทะเบียนเป็นฟาร์มที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับได้ยึดถือปฏิบัติ ซึ่งจะต้องผ่านขั้นตอนการประเมินเพื่อเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงเปิดตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการขอรับและออกใบรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ พ.ศ. 2542 ซึ่งการตรวจสอบจะต้องดำเนินตามระเบียบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงเปิด ซึ่งมีองค์ประกอบหลักตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ 4 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบของฟาร์ม การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

2.1.1 องค์ประกอบฟาร์ม จากผลการวิจัยขององค์ประกอบหลักมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงเปิดในด้านองค์ประกอบของฟาร์ม ทั้งเรื่องทำเลที่ตั้งของฟาร์ม ลักษณะของฟาร์ม และลักษณะของโรงเรือน พบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดได้ปฏิบัติตามองค์ประกอบทางด้านนี้ แต่ยังพบเกษตรกรบางรายที่ยังไม่พร้อมในเรื่องที่ตั้งของฟาร์ม ซึ่งอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน โรงฆ่าสัตว์ ตลาดนัดค้าสัตว์ไม่ถึง 5 กิโลเมตร ฟาร์มส่วนใหญ่ที่พบปัญหานี้ก่อสร้างมาเป็นระยะเวลานาน ในอดีตหน่วยงานราชการในท้องถิ่นยังไม่เข้มงวดในเรื่องนี้ เรื่องการมีรั้วกั้นรอบฟาร์ม มีฟาร์มเพียงครึ่งหนึ่งที่มีรั้วป้องกันสัตว์ชนิดอื่นเข้า-ออกบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ได้ มีรั้วกั้นแบ่งแยกระหว่างบ้านพักสำนักงานกับบริเวณเลี้ยงสัตว์อย่างชัดเจน อาจเป็นเพราะการก่อสร้างรั้วต้องใช้เงินทุนสูง ซึ่งส่วนใหญ่จะพบในรายที่เพิ่งสร้างฟาร์มใหม่ เกษตรกรเพิ่งใช้เงินลงทุนในการสร้างโรงเรือนในปริมาณที่สูงมากและยังมีหนี้สินอยู่

2.1.2 การจัดการฟาร์ม จากผลการวิจัยในด้านการจัดการฟาร์ม ในเรื่องการจัดการโรงเรือน พบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดได้ปฏิบัติตามองค์ประกอบทางด้านนี้ มีเพียงเล็กน้อยที่ขาดการดูแล ซ่อมบำรุง โรงเรือนและอุปกรณ์ให้ใช้งานได้ดี อาจเป็นเพราะเป็นฟาร์มที่ก่อสร้างมาเป็นระยะเวลานาน โครงสร้างและวัสดุอุปกรณ์มีสภาพเก่า เสื่อมโทรมทำให้ยากต่อการซ่อมบำรุง เรื่องการจัดการด้านบุคลากร พบว่าเกษตรกรทั้งหมดได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดนี้ ในส่วนคู่มือการจัดการฟาร์ม และระบบบันทึกข้อมูล พบว่าเกษตรกรทั้งหมดยังไม่มีการจัดทำคู่มือการจัดการด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และไม่มีบันทึกข้อมูลการบริหารฟาร์ม อาจเป็นเพราะเกษตรกรจะให้ความสำคัญกับกระบวนการผลิตและผลผลิตที่ได้รับ มากกว่าให้ความสำคัญกับองค์ประกอบส่วนอื่นๆ เรื่องการจัดการด้านอาหารสัตว์และน้ำมีฟาร์มเกษตรกรเพียงเล็กน้อยที่มีอุปกรณ์สำหรับผสมยาละลายน้ำให้สุกรกิน

2.1.3 การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านนี้พบความบกพร่องในหลายหัวข้อ ได้แก่ การทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า-ออกฟาร์ม ทั้งการมีบ่อน้ำยามาเชื้อโรค พาหนะทุกชนิดที่เข้า-ออกฟาร์ม และห้องอาบน้ำมาเชื้อโรคบุคคลที่เข้าฟาร์ม หัวข้อการควบคุมโรค ฟาร์มเกษตรกร

ทั้งหมดไม่มีการปฏิบัติในเรื่องการตรวจวินิจฉัยโรคเปิดที่ป่วยหรือตายโดยสัตว์แพทย์ แต่จะทำการวินิจฉัยโรคโดยสัตวบาลแทน และมีเกษตรกรเพียงบางส่วนที่มีบริเวณเฉพาะสำหรับทำลายซากเป็ดที่ตาย ซึ่งการก่อสร้างบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อ ห้องอาบน้ำ และที่ทำลายซาก ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการสูง ในส่วนของการป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม การสร้างภูมิคุ้มกันโรค และการบำบัดโรค เกษตรกรทั้งหมดปฏิบัติตามองค์ประกอบทางด้านนี้

2.1.4 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม จากผลการวิจัยในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม เรื่องการบำบัดหรือกำจัดของเสีย มีฟาร์มเกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งที่มีระบบบำบัดของเสียที่เหมาะสม โดยฟาร์มที่ไม่มีระบบบำบัดของเสียส่วนใหญ่เป็นฟาร์มที่สร้างใหม่ อาจเป็นเพราะไม่มีงบประมาณในการจัดทำ เนื่องจากการจัดทำระบบบำบัดของเสียต้องใช้งบประมาณสูง ความพร้อมของเกษตรกรในการเลี้ยงเป็ดแบบมีสัญญาผูกพัน

2.4 ความพร้อมของเกษตรกรในการเลี้ยงเป็ดแบบมีสัญญาผูกพัน ในระดับมาก ประเด็นเรียงตามลำดับได้แก่ การประกันราคารับซื้อเป็ด จำนวนและปริมาณการเลี้ยงต่อรุ่น สินเชื่อในการผลิต มีอุปกรณ์การเลี้ยงครบเพียงพอต่อปริมาณเป็ด ทำเล ที่ตั้งของฟาร์มตรงตามรูปแบบ ลักษณะของฟาร์มเป็นไปตามมาตรฐานฟาร์มกำหนด ลักษณะของโรงเรือนตรงตามแบบที่บริษัทกำหนด มีแหล่งน้ำใช้เพียงพอ มีความสอดคล้องกับรูปแบบการทำกรเกษตรแบบมีสัญญาผูกพัน สิทธิชัย พัฒนสุวรรณ และคณะ (2549) กล่าวว่า การเกษตรแบบมีสัญญานั้น ผู้รับซื้อสามารถกำหนดความแน่นอนของวัตถุดิบ ซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่ตนจะรับซื้อ โดยที่ตัวเองไม่ต้องเป็นเจ้าของหน่วยการผลิตทางการเกษตรนั้นเสียเอง เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการยังมีความเป็นอิสระ โดยเป็นเจ้าของหน่วยผลิตของตนอยู่ แต่มีการทำสัญญาล่วงหน้ากับผู้รับซื้อเกี่ยวกับปริมาณ และคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรที่ตนจะผลิตป้อนให้ ผลผลิตการเกษตรที่มีการใช้ระบบการผลิตแบบมีสัญญาผูกพัน ได้แก่ การเลี้ยงไก่ การผลิตถั่วเหลืองฝักสดเพื่อผลิตอาหารกระป๋อง การปลูกมันฝรั่ง การผลิตอ้อยทำน้ำตาล การผลิตเชื้อกระดาษจากต้นยูคาลิปตัสและไม้ไผ่ การปลูกมะเขือเทศเพื่อทำอาหารกระป๋อง การผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก เมล็ดพันธุ์แตงโม แคนตาลูป เป็นต้น เศรษฐ์ สวยาม (2550) กล่าวว่า การผลิตแบบมีสัญญาผูกพัน เป็นกระบวนการผลิตที่มีลักษณะข้อตกลง หรือสัญญาระหว่างเกษตรกรกับบริษัทที่มีการตกลงล่วงหน้าที่จะส่งมอบผลผลิตให้แก่บริษัทในปริมาณและคุณภาพของผลผลิตที่กำหนดไว้ โดยมีเงื่อนไขสำคัญ คือ บริษัทจะต้องสร้างหลักประกันในกระบวนการผลิต รวมถึงหลักประกันในการส่งมอบวัตถุดิบแก่เกษตรกรที่ใช้ในการขยายการผลิตให้สามารถผลิตสินค้าได้ตามเป้าหมาย

2.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ปัญหาต่อการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มที่อยู่ในระดับสูงที่สุดคือขาดแคลนเงินทุนในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์ม เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินอยู่แล้ว และการปรับปรุงฟาร์มในบางเรื่องต้องใช้เงินทุนสูง รองลงมาคือทำเลที่ตั้งของฟาร์มไม่เหมาะสม ซึ่งส่วนใหญ่จะพบในฟาร์มที่ก่อสร้างมาเป็นระยะเวลานาน ปัญหาเจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ อาจเป็นเพราะขาดนักวิชาการส่งเสริม ขาดความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน ปัญหาการใช้มาตรฐานฟาร์มมีความยุ่งยาก และปัญหาขาดแรงงานภายในฟาร์มเนื่องจากบางพื้นที่หาแรงงานยาก และอาชีพเลี้ยงเป็ดเป็นอาชีพที่ไม่ค่อยมีคนอยากทำ

จากการศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการเลี้ยงเป็ดตามระบบมาตรฐานฟาร์มพบว่า ข้อเสนอแนะทั้งหมดเป็นการขอความช่วยเหลือ ให้ช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งด้านเงินทุน แรงงาน การให้ความรู้ การให้ความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญ ซึ่งดำเนินการโดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ดำเนินการเอง จากข้อเสนอแนะที่เกษตรกรได้เสนอมา สามารถให้ความช่วยเหลือกับเกษตรกรได้ แต่มีข้อเสนอแนะบางข้อที่นำมาพิจารณาแล้วทำได้ยากในเรื่องการช่วยเหลือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปรับปรุงฟาร์ม น่าจะช่วยให้ในเรื่องการจัดการหาแหล่งเงินทุนเท่านั้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการส่งเสริมการเลี้ยงเป็ดเนื้อทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีโครงการส่งเสริมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการฟาร์มและการจัดทำคู่มือฟาร์มเพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติในฟาร์ม ได้อย่างถูกต้อง

3.1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการมีมาตรการในการลดปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงเป็ดเนื้อของเกษตรกร โดยควรมีส่วนช่วยเหลือในการควบคุมปัจจัยในด้านการผลิตต่างๆ เช่น การตรวจสอบคุณภาพลูกเป็ดอาหารสำหรับเลี้ยงเป็ดเนื่องจากเป็นปัญหาสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อผลตอบแทนที่ได้รับและส่งเสริมดูแลระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ให้เพียงพอแก่ความต้องการของเกษตรกร เนื่องจากยังพบว่าเกษตรกรบางส่วนยังประสบปัญหาเหล่านี้อยู่

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียระหว่างการประกอบการเลี้ยงเป็ดเนื้อแบบอิสระและแบบมีพันธะสัญญากับบริษัท รวมไปถึงความเป็นธรรมกรณีเลี้ยงแบบมีพันธะสัญญากับบริษัท

3.2.3 ควรศึกษาถึงผลกระทบ ปัญหาและข้อเสนอแนะ ต่อการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มตามหลักเกณฑ์ของกรมปศุสัตว์ และการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงระเบียบกฎเกณฑ์ให้สอดคล้องต่อความเป็นจริงของสภาพการเลี้ยงเป็ดเนื้อในปัจจุบัน

